

ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา THE COMPETITIVENESS OF EXPORT FOR THAI FROZEN SHRIMP IN THE UNITED STATE OF AMERICA

วิไล นามด้วง¹
ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ใช้ข้อมูลปี 2013-2015 ในการวิเคราะห์ความได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างประเทศ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏโดยเปรียบเทียบ 5 ประเทศที่ส่งออกไปสหรัฐอเมริกามากที่สุด คือ อินเดีย อินโดนีเซีย เอกวาดอร์ เวียดนาม และไทย และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม ผลจากการศึกษาพบว่ากุ้งไทยมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ แต่มีความเสียเปรียบในการแข่งขันเนื่องจากช่วงปีที่ศึกษา ไทยประสบปัญหาเรื่องโรคกุ้ง รวมทั้งความไม่สงบทางการเมือง ทำให้ผลผลิตและการส่งออกชะลอตัวลง ดังนั้นประเทศไทยจึงควรพัฒนามาตรการส่งเสริมการส่งออก เพื่อกุ้งแช่แข็งของไทยจะยังมีความสามารถในการแข่งขันในสหรัฐอเมริกาต่อไป

สำคัญ: การแข่งขัน คุณภาพ กุ้งแช่แข็ง

Abstract

The objectives of this study are to study the competitive advantage Thailand's exports of frozen Shrimp of in USA market. This study was carried out based on descriptive research method which was made by collecting the relevant secondary data from government and private during 2013-2015 from analyze the competitive advantage of nations (Diamond model) and analyze PEST and analyze revealed comparative advantage (RCA index) to comparison of five countries of export for Thai frozen shrimp such as India Indonesia Ecuador Vietnam and Thai. Primary data from in-depth interview The results found that Thailand has a quality of cultures of shrimp but year 2013 to 2015 Thailand disadvantage of competitive Early Mortality Syndrome :EMS included war and terrorism. Thus, they should to increase other investment and competitive of products

Keywords: Competitive, Quality, Frozen Shrimp

¹ นักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ กรุงเทพมหานคร
email: crazywi7@gmail.com

² อาจารย์ประจำคณะวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ กรุงเทพมหานคร

บทนำ

อุตสาหกรรมการประมงเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของไทยที่สร้างรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาลและสินค้าหนึ่งในนั้นคือ กุ้งแช่แข็ง ถือเป็นสินค้าประมงสำคัญของไทยที่มีการส่งออกไปตลาดโลกและสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ตลาดหลักๆที่มีการนำเข้ากุ้งแช่แข็งของไทย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จากการเปรียบเทียบการส่งออกในช่วงปี 2013-2015 ประเทศที่น่าจับตามองอีก 1 ประเทศคือ ประเทศจีน จากสถิติการส่งออกสามปีที่ผ่านมาปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นในทุกๆปี จึงเป็นตลาดที่น่าสนใจในการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยในอนาคต อย่างไรก็ตามถึงแม้ประเทศที่มีการส่งออกเป็นอันดับ 1 จะไม่เปลี่ยนแปลงแต่มูลค่าการส่งออกกลับลดลงอย่างเห็นได้ชัด ขณะเดียวกันประเทศคู่แข่งที่มีการผลิตและส่งออกกุ้งเหมือนประเทศไทยเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้ตลาดการส่งออกมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเพื่อแข่งขันความได้เปรียบในการส่งออกกุ้งแช่แข็งในประเทศที่มีการส่งออกไปสหรัฐอเมริกาสูงสุด 5 อันดับ ซึ่งได้แก่ ประเทศอินเดีย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเอกวาดอร์ ประเทศเวียดนาม และประเทศไทย เนื่องจาก 5 ประเทศนี้มีการส่งออกกุ้งแช่แข็งสูงสุด

การส่งออกกุ้งของไทย มีสัดส่วนการส่งออกที่ลดลงจากปัญหาเรื่องโรคตายด่วน (Early Mortality Syndrome : EMS) ทำให้ไทยต้องเร่งพัฒนาและสร้างภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำสินค้ากุ้งและคุณภาพ สร้างมูลค่าสินค้า รวมทั้งต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แม้ในปีที่ผ่านมาเจอปัญหาแรงงาน คาดว่าปี 2016 จะส่งออกได้เพิ่มขึ้น ส่วนผู้ซื้อรายใหญ่มีข้อกำหนดที่เพิ่มขึ้น มีปัญหาด้าน GSP ทำให้ต้นทุนมากกว่าคู่แข่ง แม้ในเรื่องคุณภาพกุ้งไทยเป็นที่น่าเชื่อถืออยู่แล้วควรจะมีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและขยายตลาดการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยในอนาคตสินค้าที่มาจากทะเลจะมีปริมาณลดลง การส่งออกกุ้งสด แช่เย็น แช่แข็งไทย ช่วงปี 2013-2015 ตลาดหลักคือสหรัฐอเมริกา รองลงมาเป็นประเทศญี่ปุ่น จากปี 2015 ลดลงจากปี 2014 คิดเป็น 2.6% ในปี 2015 ตลาดการส่งออกกุ้งไทยเริ่มชะลอตัว เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาต่างๆ ทำให้การส่งออกเกิดความไม่แน่นอน โดยเฉพาะการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทย อีกทั้งปัญหากลูกระเบียบต่างๆและปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไมโครสปอริเดียเป็นจำนวนมากเกือบทั่วพื้นที่ ทำให้มีผลต่อการส่งออกมีอัตราการด้อยลง

การส่งออกตลาดสหรัฐอเมริกาไม่ใช่ตลาดที่ง่ายสำหรับผู้ส่งออกไทย ถึงแม้จะเป็นตลาดที่มีกำลังซื้อสูงหลายร้อยล้านคนแต่ก็เป็นตลาดที่ทำขายไม่ใช่เฉพาะมาตรฐานด้านความปลอดภัยของอาหารตามระเบียบที่สูงเพียงอย่างเดียว ผู้ซื้อของสหรัฐอเมริกายังต้องการคุณภาพสินค้า สินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มและสินค้านวัตกรรมใหม่ๆเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคสหรัฐอเมริกา รวมทั้งคนสหรัฐอเมริกายังให้ความสำคัญทางด้านสังคม การใช้จ่ายแรงงานมนุษย์ และด้านรักษาสีสิ่งแวดล้อม สิ่งที่สมาคมกุ้งไทยต้องเฝ้าระวังและควบคุม คือประเด็นการใช้แรงงานผิดกฎหมาย ซึ่งกลุ่มประเทศนำเข้ากุ้งแช่แข็งจับตามองประเทศไทย ที่อาจถูกนำมาเป็นประเด็นสำคัญ เพื่อกดดันการส่งออกของประเทศไทย ทางผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอุตสาหกรรมการส่งออกกุ้งแช่แข็งไทยว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไร และควรปรับตัวในทิศทางใด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันอุตสาหกรรมกุ้งแช่แข็งของไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มการปรับตัวของการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินงาน

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมข้อมูล ในระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลการนำเข้าและส่งออกของอุตสาหกรรมกุ้งแช่แข็งของไทย เพื่อนำมาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) โดยนำข้อมูลมาจากห้องสมุดกรมส่งเสริมการส่งออก มีสูตรการหาค่า RCA ดังนี้

$$RCA_{ij} = \frac{X_{ij} / X_j}{X_{iw} / X_w}$$

ค่า RCA มากกว่า 1 ถือว่ามีความได้เปรียบในการส่งออกสินค้านั้นๆ

ค่า RCA น้อยกว่า 1 ถือว่ามีความเสียเปรียบในการส่งออกสินค้านั้นๆ

และการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอก (PEST Analysis) รวมถึงทราบมูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมกุ้งแช่แข็งของประเทศไทย

1.2 การสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลระดับปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในอุตสาหกรรมกุ้งแช่แข็งจำนวน 4 ท่าน (เนื่องจากระยะเวลาที่จำกัด) ซึ่งสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยใช้เครื่องมือการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ และใช้คำถามปลายเปิด (Open End Questions) โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์อ้างอิงตามแบบ Diamond Model โดยสัมภาษณ์ด้านต่างๆดังนี้ กลยุทธ์โครงสร้างและคู่แข่ง สภาพปัจจัยการผลิต เงื่อนไขอุปสงค์ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โอกาส และรัฐบาล และสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ถึง 31 พฤษภาคม ปี 2559

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตามทฤษฎีความได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างประเทศ (Competitive Advantage Theory) โดยวิเคราะห์ 6 ด้าน ได้แก่ กลยุทธ์โครงสร้างและคู่แข่ง สำหรับกลยุทธ์ของประเทศไทยเป็นที่ทราบอยู่แล้วประเทศไทยได้เปรียบในเรื่องของคุณภาพที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับไปทั่วโลกทำให้กุ้งเป็นที่ต้องการในหลายประเทศ สภาพปัจจัยการผลิต ใน 3 ปี ที่ผ่านมาไทยมีผลผลิตที่ลดน้อยลงเนื่องจากปัญหาโรคกุ้งแต่ปัจจุบันมีการควบคุมเรื่องโรคเรียบร้อยคาดว่าอนาคตผลผลิตที่เพิ่มขึ้น เงื่อนไขอุปสงค์ กุ้งเป็นอาหารที่นิยมรับประทานอย่างมาก ความต้องการจะมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ประเทศไทยสามารถผลิตและรองรับกับความต้องการของตลาดโลกได้ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อุตสาหกรรมหลักคืออาหารกุ้ง โอกาส ไทยสามารถผลิตกุ้งได้เพิ่มขึ้นในขณะที่คู่แข่งประสบปัญหาเรื่องโรคกุ้งที่ยังควบคุมไม่ได้เป็นโอกาสให้ประเทศไทยมีโอกาสการส่งออกที่เพิ่มขึ้น และรัฐบาล มีส่วนเข้ามาช่วยในช่วงราคากุ้งตกต่ำโดยทำโครงการจำนำกุ้งและแบกรับราคากุ้งไว้เพื่อรักษาเสถียรภาพ ณ ช่วงประสบปัญหา

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (PEST Analysis) พบว่า ด้านการเมือง เนื่องจากประเทศไทยการเมืองปัจจุบันไม่ได้มาจากการเลือกตั้งทำให้มองว่าประเทศไทยไม่มีเสถียรภาพ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูง ด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันเศรษฐกิจประเทศไทยเติบโตช้าเกิดจากปัญหาต่างๆในประเทศ ด้านสังคม

เกษตรกรไทยมีคุณภาพมีความรู้ความสามารถในการเลี้ยงกุ้ง ด้านเทคโนโลยี มีการพัฒนาเทคโนโลยี และการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA)

ตารางที่ 1 แสดงมูลค่าการส่งออกกุ้งแช่แข็ง(พิกัดศุลกากรที่ 030617)ของประเทศส่งออกกุ้งแช่แข็งไปสหรัฐอเมริกา สูงสุด 5 อันดับ

มูลค่าการส่งออกกุ้งแช่แข็ง (พิกัดศุลกากรที่ 030617): USD			
ประเทศ	ปี 2013	ปี 2014	ปี 2015
อินเดีย	975,849	1,311,760	1,239,845
อินโดนีเซีย	786,845	1,119,469	890,886
เอกวาดอร์	636,349	897,331	628,694
เวียดนาม	485,722	681,985	411,926
ไทย	478,379	373,054	322,887

ที่มา : Trade map

ตารางที่ 2 แสดงค่าการวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA)

ประเทศ	2013	2014	2015
อินเดีย	1.63	1.85	2.53
อินโดนีเซีย	2.43	2.85	2.95
เอกวาดอร์	14.35	15.61	18.48
เวียดนาม	2.07	2.03	1.24
ไทย	1.18	0.73	0.82

ค่า RCA จาก 3 ปี ที่ผ่านมาคือปี 2013-2015 ไทยมีค่า RCA ต่ำสุด คือปี 2013 มีค่า RCA อยู่ที่ 1.18 ปี 2014 มีค่า RCA 0.73 และปี 2015 มีค่า RCA 0.82 ส่วนประเทศคู่แข่งที่มีค่า RCA มากที่สุดคือ ประเทศเอกวาดอร์ อินโดนีเซีย เวียดนาม และอินเดียตามลำดับ

สรุป

การศึกษาเรื่อง “ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา” พบว่า ประเทศไทยมีทั้งความได้เปรียบและเสียเปรียบในการแข่งขัน ณ ช่วงเวลาที่ต่างกัน จากการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพแวดล้อมภายนอก (PEST Analysis) การวิเคราะห์ทฤษฎีความได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างประเทศ (Competitive Advantage of Nation) หรือแบบจำลองเพชร (Diamond Model) การวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ประเทศไทยมีความได้เปรียบในเรื่องของโรงงานที่ได้มาตรฐาน และผลผลิตกุ้งที่มีคุณภาพที่ดี สะอาด เป็นที่ยอมรับของทั่วโลก แต่ก็มีควมเสียเปรียบ จากสถิติช่วงปี 2013-2015 ไทยมีผลผลิตกุ้งที่น้อยลงเนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาเรื่องโรคกุ้ง รวมไปถึงปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้คือการเมืองในประเทศ ส่งผลทำให้ประเทศไทยมีการส่งออกที่ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดและค่า RCA น้อยกว่าประเทศคู่แข่ง แต่อย่างไรก็ตาม ปี 2016 ประเทศไทยเริ่มมีการส่งออกที่เพิ่มขึ้นสืบเนื่องมาจากประเทศไทยสามารถควบคุมปัญหาเรื่องโรคกุ้งได้แล้วคาดว่าจะกลับมาครองอันดับ 1 อีกครั้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับภาครัฐ รัฐบาลควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องภาพพจน์ที่ดีของอุตสาหกรรมนี้ เช่นการใช้แรงงานที่ถูกกฎหมายและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะสำหรับภาคเอกชน ภาคเอกชนต้องให้ความร่วมมือกับภาครัฐ เรื่องการรวมตัวกันทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อควบคุมมาตรฐานตั้งแต่การเลือกลูกพันธุ์กุ้ง อาหารกุ้ง รวมทั้งผู้ขายและผู้ซื้อ เพื่อให้มั่นใจในการผลิตที่ได้มาตรฐานสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ เป็นการเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมกุ้งไทย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้ขออภัยเรื่อง “ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา” การศึกษาในครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยความรู้จาก ผศ.ดร.ศักดิ์ดา ศิริภัทโรสภณ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษานี้ที่ได้เสียสละเวลา ให้คำแนะนำและให้การสนับสนุน ตลอดจนควบคุม ดูแลการปรับปรุงการศึกษานี้ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในอุตสาหกรรมกุ้ง ทั้ง 4 ท่าน ที่กรุณาเสียเวลาให้สัมภาษณ์เชิงลึก ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประจำหอสมุดกรมส่งเสริมการส่งออก (รัชดา) ที่ให้คำแนะนำด้านการค้นคว้าข้อมูลการส่งออก และขอบคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆจนทำให้การศึกษานี้ประสบความสำเร็จ

ขอขอบคุณบิดา มารดา และหัวหน้างาน ที่คอยให้กำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจจนสามารถทำการวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมการค้าระหว่างประเทศ. (2015). **สรุปสถานการณ์ตลาดกุ้งสหรัฐฯ**. ค้นเมื่อ 09 เมษายน 2559, จาก http://www.ditp.go.th/ditp_pdf.php?filename=http://www.thaitradeusa.com/home/wp-content/uploads/2015/06/pdf&title=95126
- [2] คลังข้อมูลสารสนเทศระดับภูมิภาค (ภาคใต้) โดยสำนักพัฒนาการวิจัยการเกษตร(องค์การมหาชน). (2553). **สถานการณ์กุ้งปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต**. ค้นเมื่อ 09 เมษายน 2559, จาก <http://www.arda.or.th/kasetinfo/south/shrimp/trends/index.php>

- [3] ธนิชา จันจินะ. (2554). การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าการเกษตรส่งออกของไทย กับ เวียดนามในตลาดโลก โดยใช้ RCA. หัวข้องการวิจัยเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- [4] ศักดิ์ดา ศิริภัทรโสภณ. (2555). การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า
- [5] ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). สินค้าเกษตรกรรม (กลีกรวม,ปศุสัตว์,ประมง) ส่งออกสำคัญ 10 อันดับแรก. ค้นเมื่อ 04 เมษายน 2559, จาก <http://www2.ops3.moc.go.th>
- [6] สมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง. (2014). ประเมินสถานการณ์การส่งออกปี 2557 และแนวโน้มปี 2558. ค้นเมื่อ 04 เมษายน 2559 , จาก http://www.thai-frozen.or.th/newsletters_october2014.php
- [7] สมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง. (2014). สถานการณ์กุ้งไทย. ค้นเมื่อ 04 เมษายน 2559, จาก <http://www.thai-frozen.or.th>
- [8] สมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง. (2555). สถานการณ์กุ้งไทย ปี 2555 และแนวโน้ม ปี 2556. ค้นเมื่อ 19 เมษายน 2559, จาก http://www.thai-frozen.or.th/thailand_seafood_02.php
- [9] สถาบันอาหาร ศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร.(2559). อุตสาหกรรมกุ้ง. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2559 , จาก www.fic.nfi.or.th
- [10] เสาวรภย์ กุสุมา ณ อยุธยา และธรรมศาสตร์ พิษยศาสตร์พงษ์. (2012). ความได้เปรียบในการแข่งขันของไก่สดแช่เย็นและแช่แข็งฮาลาลไทยในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง. ค้นเมื่อ วันที่ 09 เมษายน 2559, จาก <https://www.google.co.th/search?biw=1366>
- [11] อรทัย แซ่เจี๋ย. (2554). การวิเคราะห์การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกข้าวของไทย และเวียดนามในตลาดโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- [12] TRADE MAP (2559). การนำเข้าและส่งออกกุ้งไทย. ค้นเมื่อ 19 เมษายน 2559, จาก http://www.trademap.org/country_Selproductcountry_TS.aspx